

V Bruseli 25. novembra 2015
(OR. en)

14201/15

RECH 278

POZNÁMKA

Od:	Výbor stálych predstaviteľov (časť I)
Komu:	Rada
Č. predch. dok.:	13930/15 RECH 272
Predmet:	Návrh záverov Rady o etike vo výskume – <i>prijatie</i>

1. Luxemburské predsedníctvo považuje etiku vo výskume za jednu zo svojich hlavných priorít v oblasti výskumu a inovácie. Predsedníctvo v tejto súvislosti vypracovalo návrh záverov Rady o tejto otázke. O návrhu záverov sa rokovalo na zasadnutí pracovnej skupiny pre výskum, ktoré sa konalo 5. a 26. októbra a 5. novembra 2015.
2. Výbor stálych predstaviteľov preskúmal uvedený návrh záverov na zasadnutí 20. novembra 2015, vyriešil zostávajúce otvorené otázky a dohodol sa, že návrh záverov postúpi Rade pre konkurencieschopnosť na účely jeho prijatia počas zasadnutia 30. novembra – 1. decembra 2015. Delegácia PL má k uvedenému zneniu všeobecnú výhradu preskúmania v nadväznosti na nedávne vnútroštátne voľby (ako sa uvádza v poznámke pod čiarou v prílohe k tejto poznámke).
3. Rada pre konkurencieschopnosť sa preto vyzýva, aby prijala závery uvedené v prílohe k tejto poznámke.

NÁVRH ZÁVEROV RADY O ETIKE VO VÝSKUME^{1,2}

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

PRIPOMÍNAJÚC

- odporúčanie Komisie o Európskej charte výskumných pracovníkov³, ktorou sa stanovuje základ pre etické postupy a základné etické zásady pre výskumných pracovníkov a súvisiace organizácie, aby vo svojom pracovnom prostredí konali zodpovedne;
- dodržiavanie základných morálnych zásad a etiky vo výskumnej a inovačnej činnosti v EÚ, ktoré sa dodržiavajú aj v rámci činností, na ktoré sa vzťahuje program Horizont 2020 – rámcový program EÚ pre výskum a inováciu⁴;
- rešpektovanie akademickej slobody a slobody vedeckého výskumu, ktoré sú zakotvené v Charte základných práv Európskej únie;
- „Európsky kódex správania pre etiku vo výskume“⁵, ktorý vypracovala Európska nadácia pre vedu (ENV) a federácia *All European Academies* (ALLEA);

¹ Delegácia PL: všeobecná výhrada preskúmania.

² Na účely týchto záverov sa etika vo výskume vzťahuje na uskutočňovanie výskumu v súlade s najprísnejšími normami, pokiaľ ide o profesionalitu a dôslednosť, a na exaktnosť, objektivnosť a pravdivosť výsledkov výskumu v publikáciách a inde. Medzi osvedčené postupy vo výskume patrí aj etika vo výskume vo fáze spracovania návrhu a v experimentálnej fáze, ako aj publikačná etika pri analýze a diseminácii (hlavný zdroj: *Irish Universities Association* – www.iua.ie – a *Royal Irish Academy* – www.ria.ie).

³ 7321/05.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu (2014 – 2020).

⁵ Európsky kódex správania pre etiku vo výskume (ENV a ALLEA, 2011) dostupný na http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/Code_Conduct_ResearchIntegrity.pdf

Etika vo výskume ako kľúč k excelentnosti výskumu a sociálno-ekonomickej relevantnosti

1. POVAŽUJE etiku vo výskume za základ pre výskum vysokej kvality a za predpoklad na dosiahnutie excelentnosti vo výskume a v inováciách v Európe i mimo nej. ZDÔRAZŇUJE význam výskumu a inovácií založených na akademickej slobode a etike ako kľúčového prvku pre dôveryhodnú vedomostnú základňu vedúcu k sociálno-ekonomickému rozvoju a pokroku, ako aj k zlepšeniu životnej úrovne, zdravia a blahobytu občanov;
2. BERIE NA VEDOMIE nárast množstva vedeckých výsledkov a ich šírenia na celom svete a v tejto súvislosti ZDÔRAZŇUJE význam osvedčených postupov vo všetkých fázach výskumného a inovačného cyklu;
3. UZNÁVA význam otvorenej vedy ako mechanizmu na zvýšenie etiky vo výskume, pričom etika vo výskume zároveň prispieva k otvorenej vede;

Sociálno-hospodársky dosah a predchádzanie nečestnosti vo výskume

4. BERIE NA VEDOMIE, že nečestnosť vo výskume môže poškodiť etiku vo verejnom aj súkromnom výskume⁶, a UZNÁVA, že nečestnosť vo výskume vrátane sporných výskumných postupov môže mať značný negatívny hospodársky dosah, spôsobiť náklady pre verejný aj súkromný sektor a mať dôsledky pre:
 - a) *jednotlivcov a spoločnosť*: chybné výsledky výskumu alebo nebezpečné produkty či procesy výskumu a inovácie sa môžu stať dostupnými alebo zverejniť a môžu sa stať všeobecne akceptovanými vedeckou obcou alebo inými vedeckými pracovníkmi, čo môže mať závažné dôsledky vrátane brzdenia vedeckého pokroku;

⁶ Nečestnosť vo výskume sa považuje za porušenie etiky vo výskume. Nečestnosť vo výskume zahŕňa vykonštruovanie, falšovanie, plagiátorstvo (*fabrication, falsification, plagiarism* – FFP) alebo zneužitie pri navrhovaní, vykonávaní alebo podávaní správ o výsledkoch a ďalšie sporné výskumné postupy, pretože tieto porušenia poškodzujú výsledky výskumu (hlavný zdroj: OECD (2007): *Best practices for ensuring scientific integrity and preventing misconduct* – Osvedčené postupy na zaistenie etiky vo vede a predchádzanie nečestnosti).

- b) *verejné politiky*: nespoľahlivé údaje alebo nedôveryhodné rady môžu viesť k nesprávnej tvorbe politiky;
 - c) *verejné inštitúcie*: môžu byť ohrozené schopnosti inštitúcií presadzovať a podporovať výskum kompetentným a zodpovedným spôsobom;
 - d) *dôvera verejnosti*: nečestnosť vo výskume a zneužitie verejných prostriedkov môže viesť k strate dôvery voči vede a k oslabeniu jej podpory zo strany verejnosti, a tým ohroziť udržateľnosť financovania výskumu a inovácie;
5. DOMNIEVA SA, že hlavnú zodpovednosť za etiku vo výskume – pri súčasnom rešpektovaní akademickej slobody – nesú samotní výskumní pracovníci, pričom celkovú zodpovednosť nesie aj inštitucionálna úroveň; preto POŽADUJE podporu inštitucionálnej kultúry etiky vo výskume s cieľom vytvoriť, najmä prostredníctvom jasných inštitucionálnych pravidiel, postupov a usmernení, ako aj odbornej prípravy a mentorstva na základe výmeny najlepších postupov, atmosféru, v ktorej sa očakáva zodpovedné správanie na individuálnej a inštitucionálnej úrovni;
6. ZDÔRAZŇUJE, že sú potrebné opatrenia na predchádzanie nečestnosti vo výskume vrátane sporných výskumných postupov a boj proti nim; VYZÝVA výskumné organizácie a členské štáty, aby našli vhodné prostriedky na preskúmanie údajných prípadov nečestnosti so zameraním na výskumných pracovníkov a v prípade potreby inštitúcie, v ktorých k nečestnosti vo výskume dochádza; a VYZDVIHUJE úlohu, ktorú v tejto súvislosti môže zohrávať vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie v rôznych etapách kariéry výskumných pracovníkov;

Podpora etiky vo výskume na úrovni EÚ a členských štátov

7. SÚHLASÍ s tým, že podpora etiky vo výskume na individuálnej aj inštitucionálnej úrovni je cenná a prínosná, a DOMNIEVA SA, že výskum na úrovni EÚ a členských štátov by mal vychádzať zo zásad uvedených v „Európskom kódexe správania pre etiku vo výskume“, ktorý vypracovala Európska nadácia pre vedu (ENV) a federácia *All European Academies* (ALLEA), ktorými sú:
- čestnosť;
 - spoľahlivosť;
 - objektívnosť;
 - nestrannosť a nezávislosť;
 - otvorená komunikácia;
 - povinnosť starostlivosti;
 - spravodlivosť;
 - zodpovednosť za budúce vedecké generácie;
8. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné uplatňovať zásady etiky vo výskume ako záruku vysokej kvality výskumu v Európe a zároveň predchádzať dodatočnej administratívnej záťaži; v tejto súvislosti OCEŇUJE úsilie vedeckej obce vrátane zainteresovaných strán EVP a ďalších medzinárodných organizácií, ako aj príslušných vnútroštátnych orgánov pri podpore uplatňovania existujúcich zásad a kódexov;
9. VÍTA skutočnosť, že Komisia uplatňuje uvedený „Európsky kódex správania pre etiku vo výskume“ v programe Horizont 2020, a POŽADUJE dôsledné uplatňovanie tohto kódexu vo výskume financovanom z prostriedkov EÚ;

10. VYZÝVA členské štáty a Komisiu, aby podporovali existujúce siete pre etiku vo výskume, ako je napríklad Európska sieť úradov pre etiku vo výskume (ENRIO), vrátane činností odbornej prípravy vychádzajúcich zo zásady „odbornej prípravy školiteľov“ s cieľom dosiahnuť vyššiu mieru súladu postupov v rámci etiky vo výskume v Európe;
 11. VYZÝVA členské štáty, aby v spolupráci s Komisiou zintenzívnili úsilie, pokiaľ ide o ich vzájomné učenie, a to aj v rámci Výboru pre Európsky výskumný priestor a inováciu (ERAC), ako aj nástroja politickej podpory pre program Horizont 2020; **PODPORUJE** výmenu najlepších postupov v oblasti etiky vo výskume, ako napríklad v činnostiach v oblasti vzdelávania vrátane doktorandských programov a príslušných programov celoživotného vzdelávania, ako aj pri podpore inštitucionálnej zmeny;
 12. VYZÝVA členské štáty, financovateľov výskumu a výskumnú obec, aby spoločne preskúmali možnosti oslabenia podnetov na nečestnosť vo výskume, a to so zameraním na pozitívne stimuly na podporu kvality výskumu, a aby vypracovali usmernenia na boj proti nečestnosti;
 13. VYZÝVA všetkých zainteresovaných aktérov vrátane jednotlivých výskumných pracovníkov, výskumnej obce, výskumných organizácií a organizácií, ktoré financujú výskum, univerzít, verejných orgánov a vydavateľov vedeckých časopisov, aby vymedzili a vykonávali politiky na podporu etiky vo výskume a na predchádzanie nečestnosti vo výskume vrátane sporných výskumných postupov a na boj proti nim.
-